

Studentertale 2020

Kære studenter

Det blev så jeres lod at være den årgang, der blev færdig med ungdomsuddannelsen under Corona tiden. Det er der bare sagt så meget om. Om alt det, I ikke kan og alt det I har mistet. Og der da også rigtigt at det har været og er en rigtig træls tid. En tid som I sikkert vil tænke på på samme måde som tidligere generationer har haft deres definerende perioder. Besættelsen af Danmark er blevet brugt som eksempel – måske en lige lovlig dramatisk sammenligning – men alligevel vil I måske opleve at I kommer til at sidde og fortælle jeres børn og børnebørn om, hvordan det var at leve da I var unge – under Corona-krisen.

Jeg synes at I har klaret det fantastisk flot. Både i perioden med virtuel undervisning men også da I fik lov til at komme i skole igen efter påske. I kom om morgenen og satte jer pænt på jeres plads, hvor I så blev hele dagen mens lærerne kom og gik. Og overholdt Sundhedsstyrelsens regler. Der var så stille at jeg nogle gange kom i tvivl om, om I faktisk var der. Og jeg synes også at der var lidt for langt imellem jeres smil. Jeg blev faktisk lidt bekymret for jer.

Vi skal alle arbejde på at få humøret tilbage og det hjælper da også helt fint, nu I sidder dér med huerne på – godt nok i bilerne, men jeg vil forsøge – her i min sidste tale til jer – at give lidt perspektiv på det, I har været igennem, således at I kan se at - I og vi alle - måske er blevet klogere og stærkere når vi kommer ud på anden side.

Lige før Verden blev forandret, udkom der en bog med den markante titel ”*Det hele handler ikke om dig*” En bog, som sætter fokus på den antikke filosofi stoicismen, og som beskriver hvorledes vi kan bruge tankerne fra denne filosofi i nutiden. Forfatteren Niels Overgaard kunne naturligvis ikke vide at næsten samtidig med udgivelsen, ville vi blive ramt af Corona krisen og at centrale dele af bogens budskab kan bruges i vores personlige håndtering af den. Derfor handler den ikke om Corona krisen men alligevel er den særdeles brugbar, når vi skal lære af det, vi har været igennem.

Niels Overgaard opsummerer stoicismen i nogle enkle principper og jeg vil nævne nogle af dem, som jeg synes kan sætte lidt perspektiv på den periode, vi oplever.

Det første princip er ”**fokusér på det, du kan kontrollere**” Vi har ikke bedt om at Corona-epidemien skulle komme og - udover at følge Sundhedsstyrelsens anbefalinger - kan vi heller ikke få den til at gå væk igen. Det ligger med andre ord uden for vores personlige kontrol. Derfor kan vi godt være kedede af det og ærgre os over at det blev jeres studenterårsgang, der blev ramt, men der er ikke så meget vi kan gøre ved det. Hvad kan vi så gøre? Her har stoicismen et budskab til os som formuleres i bogen på følgende måde:

For med den stoiske tilgang til livet er det altid dit ansvar. Ikke, hvad der sker dig - det er uden for din kontrol – men hvordan du agerer og forholder dig til de omstændigheder, du er i.

Så det, vi kan styre, er altså vores måde at tænke på og vores handlinger i den situation, vi nu er bragt i. Bliver vi deprimerede og handlingslammet og har lyst til at blive i sengen hele dagen eller forbliver vi optimister og mener ”at det skal nok gå alt sammen”. Jeg er sikker på at vi alle har været i begge følelser og svinget fra den ene sindstilstand til den anden – men vi véd jo inderst inde godt hvad der kan bringe os videre. Ja, det er synd for

os, men når så det er sagt må vi fokusere på det, der kommer efter. Og der skal nok komme en tid efter Coronaen!

Den romerske filosof Seneca siger:

"Det er ikke, hvad du gennemgår, der betyder noget, men hvordan du gennemgår det."

Så med et lidt gammeldags – måske bibelsk - udtryk kan man sige at vi er udsat for en prøvelse og prøvelser kan ofte få det bedste frem i os. Igen har Seneca en bemærkning til dette:

"Fortræffelighed visner uden en modstander: Tidspunktet, hvor vi kan se, hvor storslået den er, hvor stærk den er, er når den viser sin kraft gennem udholdenhed"

Et andet af stoicismens principper som formuleres i den omtalte bog er **"det hele handler ikke om dig"**. Også her er der god inspiration i forhold til den nuværende situation.

Lad os starte med den romerske kejser Marcus Aurelius, som var en erklæret fortaler for stoicismen, selvom han sad på verdens mest magtfulde post på daværende tidspunkt:

"Hvad enten det er atomer eller naturens orden, må den første forudsætning altid være at jeg er en del af helheden, som er styret af naturen. Den anden [forudsætning] at jeg har et tæt forhold til de andre beslægtede dele."

Det er vel også det, vi har set i Corona-krisen og hører igen og igen når Statsminister Mette Frederiksen holde sine pressemøder. At vi må stå sammen for at beskytte hinanden og især de svage. Ofte fulgt af en opfordring til jer unge, som sikkert ikke vil blive så syge

af Covid-19, men som kan bringe virus videre til dem, der er i risikogruppen. Og der er rigtigt meget fokus på fællesskab i de her tider. Vi synger sammen virtuelt, vi dyrker motion sammen virtuelt, vi går til koncerten sammen virtuelt, vi holder fællessamling virtuelt og vi holder endda fredagsbar virtuelt, og der er sikkert mange flere eksempler. Alt sammen for at få fælles oplevelser og en følelse af fællesskab, selvom vi ikke må være så meget sammen. Det er som om fællesskabet og sammenhængskraften er blevet vigtigere fordi vi ikke længere bare kan tage det for givet. Og det er måske her den allervigtigste lære af alt det her ligger – et nyt fokus på fællesskabet og nødvendigheden af det.

I nogle af de tidligere studentertaler, jeg har holdt, har jeg medtaget et citat fra den danske teolog og filosof K.E. Løgstrup. Citatet handler om nødvendigheden af fællesskab og jeg har taget det med tidligere for at understrege overfor de forskellige studenterårge, at de har en forpligtelse overfor fællesskabet og samfundet. Det var nødvendigt, fordi der tidligere har været så meget fokus på "mig selv og mig selv". Det er så ikke så nødvendigt længere fordi betydningen af fællesskab netop er blevet understreget af den nuværende Corona krise. Men I skal have det alligevel – dels for at vise at I gør det rigtige og dels for at I måske kan tage det med jer i livet efter Corona lige om lidt. Løgstrup skriver i sin bog *"Den etiske fordring"* fra 1956 følgende

"Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre uden at han holder noget af dets liv i sin hånd.

Det kan være meget lidt, en forbigående stemning, en oplagthed, man får til at visne, eller som man vækker, en lede man uddyber eller hæver.

Men det kan også være forfærdende meget, så det simpelthen står til den enkelte, om den andens liv lykkes eller ej."

Og lidt senere skriver han helt enkelt:

"... vi er hinandens verden og hinandens skæbne."

Kort og godt og nemt at forstå. Vi er alle en del af et fællesskab og vores handlinger og holdninger påvirker hinanden på godt og ondt.

Vi kan ikke eksistere uden dette fællesskab. Det har altid været et vilkår for os som mennesker men det er bestemt et vilkår, som understreges i disse tider – helt bogstaveligt, idet vi kan give hinanden virus med én slags adfærd eller forsøge at beskytte hinanden med en anden slags adfærd.

Så jeg vil påstå at disse principper, som rækker mere end 2000 år tilbage og Løgstrup's ord, stadig kan give os perspektiv på den nuværende situation og hjælpe os med at forstå både krisen og hvad den gør ved os. Måske endda så meget at vi – når det er ovre – kan se os tilbage og finde forhold som faktisk har haft en positiv effekt på vores nuværende og fremtidige tilværelse.

Jeg brugte for lidt siden en citat fra Seneca, som ligefrem mente at fortræffelighed kan vokse gennem modstand – omskrevet til moderne ord at kriser bringer det bedste frem i os.

Og jeg vil gerne slutte med at sige at jeg har set det bedste i jer. I har klaret det fantastisk og jeg er fuld af beundring over jeres adfærd i den forløbne periode. Jeg vil gerne bede alle forældre om at klappe af jeres studenter inde i bilerne og måske dytte med hornet for det er dem, der har været med til at betale prisen for at vi har kunnet kontrollere epidemien i vores del af verdenen.

Det siger meget om jer unge men det siger også meget om det uddannelsesforløb, I netop har afsluttet.

Gymnasiet handler om at tilegne sig faglig viden og færdigheder. Vi er på Odder Gymnasium – Corona eller ej - meget optaget af at det går jer godt videre i uddannelsessystemet og senere på arbejdsmarkedet. Den her studenterårgang har igen scoret et meget højt gennemsnit til eksamen – endda meget højt - og I vil sikkert – som de tidligere årgange – have en overgangsprocent til videregående uddannelse på over 75 om et par års tid. Det er en væsentlig del af gymnasiets formål og giver jer et fint grundlag for at kunne få en materiel velfunderet og tryk tilværelse. Det er det, der vil stå tilbage når Corona krisen er overstået. Vores liv går videre og jeres drømme om uddannelse og beskæftigelse vil sikkert blive indfriet, som det er sket for de tidligere årgange og forhåbentligt også for de kommende årgange.

Men vi har også haft til formål og forsøgt at ruste jer til det gode liv. Vi har lagt vægt på at I skal være nysgerrige og kritiske. At have lyst til at lære mere og at bevæge jer derud hvor det engang imellem kan være svært og uoverskueligt, som det er lige nu. Vi har lært jer at arbejde sammen i klassen og i grupper fordi samarbejde ofte giver bedre resultater og større tilfredsstillelse. Og vi har lært jer at kunne stå selv – at have selvtillid og handlekraft – således I kan få kontrol over jeres eget liv og jeres egne beslutninger.

Det er jo i virkeligheden det dannelse handler om. At tilegne sig den nødvendige viden og færdigheder til at klare sig i uddannelse og job men også at få redskaber til at håndtere livet. Og jeg tror at det bl.a. er det, der kommer jer til gode i den nuværende situation.

I har sikkert allerede set klippet med den norske sundhedsminister fra begyndelsen af maj, hvor han holder en tale til de unge. Han siger bl.a.:

- Vi, som er voksne, taler om næste sommer, men næste sommer er for midaldrende mænd, som køber fars og toiletpapir på tilbud. Næste sommer findes ikke, når du er ung.

- Når du er ung, tænker du kun på, hvad der sker i dag og i morgen. Du drømmer om det, der skal ske dette forår og denne sommer. Du drømmer om studentertiden, hvor du skal fejre og feste i den fedeste lastbil. Men så kom virussen og knuste alle drømmene.

Dette forår bliver anderledes. Denne sommer bliver anderledes. Dette år bliver anderledes. Ungdommen må gøre det anderledes: De har sat deres liv på hold, så andre kan beholde deres.

Jeg håber, I får en fed og fin studentertid, selvom den bliver anderledes.

Det er bare så flot formuleret og der er god grund til at talen er blevet spredt vidt og bredt - netop at den sætter ord på de følelser som mange af os har i forhold til jeres situation. Så jeg vil gerne gøre hans ord til mine og sige tak for jeres indsats. Med Senecas ord har vi set jeres fortræffelighed i en situation, som I ikke selv har haft nogen kontrol over.

Og med de ord dimitterer jeg jer som studenter fra Odder Gymnasium 2020

Tillykke med eksamen

24. juni 2020.
Lars Bluhme.
Rektor.